

NOVE PESMI

Lojze Krakar

RAJ

Svet se začel je z véliko samoto
nesrečnega moža. Okoli njega
je bil neskončni kameniti raj.
poln kač in skal in sikanja valov.
ki z ostrimi zobmi so mu izdoblili
v srce zeleno rano hrepenenja.
Potem prišla je ona. Kot levinja
mladiču mu je z žametnim jezikom
izlizala to rano. se ovila
tesnó okoli njega. mu izdala
največjo vseh skrivnosti in mu rekla
najslajšo vseh besed: glej, tvoja sem!
Glej, tvoj sem. je dejal...

O bog, kako se
ponavlja svet! Na njuni stari skali
zdaj tudi midva. njuna najzvestejša
potomca govoriva si enako
in dihava enako. tudi midva
šepečeva si stare litanije
zaljubljenecv vseh časov in pustiva
se božati vetrovom in valovom.
ki ližejo s preklanimi jeziki
teh dvoje golih. krvavečih src.
In ko bo ona šla. kot je prišla.
bo tudi meni kakor nekdam njemu
ostal le raj in vélika samota
nesrečnega moža. ki bo do konca
življenja plul na svoji beli skali
proti zeleni. radostni obali
za njo... za njo... za njo. ki je odšla.

SMRT

- Kdo mi prinesel bo toplega kruha, pravi,
kruha in juhe, ko se bom vračal truden in lačen?
— *Kdo bo potem ob večerih pri meni v kuhinji, pravi,*
komu bom, stara in sama, pogrinjala rjuhe ob sebi?
— Kdo mi še dal bo prijateljsko roko, pravi,
roko in tople copate po dolgi, naporni poti?
— *Kdo mi bo nesel na avtobus kovček, pravi,*
sama potem več gotovo ne bom za nikamor.
— Kdo se še bal bo zame, ko bom s prijatelji,
ko bom kdaj sam v gostilni s svojo samoto in žalostjo?
— *Koga potem bom še kregala, koga učila hoditi,*
saj je bil včasih neroden kakor otrok moj poslednji.
— Kdo bo potem godrnjal nad mojo pipo na mizi,
koga bom slišal še reči: stari, vstani že vendar!
— *H komu še tekla bom s trga, da mu povem novico,*
komu potem bom še likala hlače in srajco zakmašno?
— Kdo me še kdaj bo pobožal in rekel dobrotno: obrij se,
kdo bo odnesel to posteljo, kjer je ležala ona —

saj eden od naju bo moral oditi prvi,
saj eden od naju bo moral skozi vrata
prvi.

Kajti preozka so vrata smrti
za več kakor eno breme življenja.

MRTVA DREVESA OB CESTI

Drevo ne živi kakor človek:
bolj tiho živi, bolj skromno živi.
Drevo ne umre kakor človek:
vseeno mu je, kje strohni.

Kako bo zdaj vašim pticam brez nas,
kako bo zdaj vašim pomladim brez nas?
Kako se brez nas bo razcvetal asfalt,
po čem boste merili čas?

Umiramo tiho. Brez vpitja in solz.
Kot talci norosti, po vrsti.

In v grob nas odpeljejo v lastnem zelenju
in v lastni krsti.

Kajti drevo ne umre kakor človek:
bolj tiho umre, bolj tiho strohni.
Drevesom in travam ob cesti ni nikdar
preozka steza, ki do groba drži.

SPOMENIK PADLIM

Visok je in bel kakor čelo modreca
in marmorno mirno gleda na smrtnike.
Misli, vklesane v brazde njegovega obraza,
razlagajo smrt z neko mrko zgovornostjo
in rišejo črne zvezde v srce.
O nemi kažipot ob poti naše karavane,
kaj niso vsi ti, ki trohne tu na robu puščave,
pustili svojih kosti v svarilo
nam, ki romamo dalje?
Kaj ne stojiš ti tukaj zato,
da bi te slišal, kdor zna poslušati?
O sivolasi, žalostni glas vpijočega,
pokimaj nam s svojo častitljivo glavo,
da je nekje v tej puščavi zelenica miru.
prosimo, reci nam nekaj,
drugače ne moremo dalje.

VDANOST

Ne slišiš, da kolneš preglasno? Okrog so zverine,
ki tenko poslušajo. Če že zašel si, potrpi.
Postelji si v pesku in molči, najvdaneje molči.
Podloži si kamen pod glavo in lezi, no vidiš, takole.
Vihar se pripravlja in ti si brez suknje, ti norec.
(Še kruh si po poti razdelil med vrane in vrabce.)
Vsa sreča, da nisi vzel s sabo še žene in sina.
(Vsa sreča, da zdaj vsaj nihče po temi te ne išče.)
Mogoče pa le preživiš in se vrneš, mogoče.
(A če se boš vrnil, ne pojdi več nikdar nikamor.)
Če kdaj ti še kdo bo pokazal, kod pojdi, podvomi.

(Dvomiti je bolje, kot spati na pesku in s kamnom pod glavo.)
Če živ boš ostal po tej noči, se vrni na tisto križpotje
in stari kažipot obrni.

Ker kaže narobe.

APRIL

Zdaj hodi zvečer
kot zajček v deteljo mladi mesec.
Zdaj hodijo misli
po svetu spet boste in v kratkih hlačah,
vesele, ker končno
lahko so sezule kožuhaste škornje
in kučme zagnale v zapeček.

in komaj že čakajo
majniško travo.
da v njej bi se nage
kot v skritem zalivu zaljubljeni pari
lahko do pijanosti zopet ljubile
z oblaki.

NEZNANKA

Ponoči je prišla od bele reke.
Okopana. Dišala je po mleku
in brinovju. Použival sem jo slastno
z vsem njenim trnjem vred, in zjutraj žejen
sem šel in spil še reko mesečine,
ki je iz nje prišla ...

Zdaj prazna struga

se vije skozme. Čakam, da začne se
taliti snežni molk na daljni gori.
kjer biva njen spomin. Vse njeno brinje
je zrastle v meni. Žejen in razpokan
ležim ob strugi in ves dan se sklanjam
onstran čez most, ki ga že mah načenja.
da bi jo kje uzrl.

Pa dočakam

le mrtvi mesec, ki se pride gugat
na slak nad mano in na vrh bršljana.
visečo iz zvonika nad oblaki.

BIBLIJA LJUBEZNI

Z vseh bukev in lip bom prepisal zaljubljena znamenja,
odšel bom na prodne obale po davne intimne izpovedi,
prebrskal bom samega sebe do zadnje neznatne podrobnosti
in skrbno kot znanstvenik zbral vse pod zemljo zasute besede,
da si sestavil bom knjigo za branje po poti
v obljubljeno in zamujeno pokrajino radosti,
saj zdaj, ko počasi pomró mi vse stare utvare
in bodo kot strici devični ostali pri hiši
samo še brbljavi spomini, zagledani vsak dan bolj vase,
bom hodil tja vedno pogosteje... vedno pogosteje.

BOGOVI SO TRUDNI

Vitomil Zupan

Dobil sem petnajst dni zapora nepogojno, nisem se pritožil, pač pa sem prosil, naj me prevzamejo čimprej. Potem bo poletje. Zdelo se mi je — po naključju, ki spremlja človeška pota, in po usodnosti našega čustvovanja — da je ta zapor nujen slučaj in slučajna nujnost. Mislim, da bo jutri prišlo po moji poti še veliko ljudi v to hišo. Pričakoval jih bom.

Dva dni sem bil v zaporu razkrojen in živčen. Tretji dan sem občutil blagodejnost enoličnega reda in čiste enakosti ljudi. Pomislite, po dolgih letih nisem imel nobene skrbi, in zahotelo se mi je dela. Tistega navadnega, rednega, dnevnega dela. In ker mi dela ne dajo, sem se odločil, da zapišem dogodke zadnjih mesecev in neka svoja opazovanja. Zase. Da se uredim. To pisanje bom vzel kot pravo delo. Sam sebi se zaklinjam, da bom skušal biti pri tem čimbolj opisen. Da bom skušal podati dogodke, stvari in ljudi, kakor so bili. Da se ne bom pustil preveč zanesti jezi, razočaranju, domišljiji, žalosti in razmišljanju.

Na kratko moram najprej poizkusiti sebi orisati sebe. Pišem se Mihael Berk. Rojen sem v eni izmed hišic na robu Ljubljane, ob cesti proti Vrhniki. Oče je delal v opekarni, mati doma, ker nas je bilo pet otrok. Oba sta umrla v tisti vroči pomladi leta 1945. Oba od kapi. Tudi jaz imam slabo srce. Študiral sem germanistiko, preživel sem se z inštrukcijami in kartami, ki sem jih redno igral v nekdanji kavarni »Prešeren« za Prešernovim spomenikom. Zmeraj sem bil zmes